

mezür elektrik hakkında bizlere verdiği hiçte azımsanmıyacak bilgiler bir tarafa bırakılırsa, bunlardan çok daha mühim ve belkide hiçbir Üniversitede öğretilmeyen ve Burhan Hocamızın şahsı ile kaim bulunan bir çok şeyler öğretmiştir.

O, bizlere insan olmayı, nefse itimadı, fazileti, memleket sevgisini, mütevazı ve feragatkâr olmayı ve fakat asla köleliği kabul etmemeyi, mükemmel bir mürebbi, emsalsiz bir pedagog olarak öğretmesini bilmiştir. Her birimiz kabiliyetimiz nisbetinde insanlığın bu iyi hasletlerinden neler elde edebilmiş isek bunun büyük payını Hocamıza borçluyuz.

O'ndan hiç korkmaz her derdiğimizi kolayca açabilirdik. Kendisini müşfik bir baba gibi sever, sayar, itaat ederdik. Cüssesi ile münasebeti bulunmayan hassas ve rakık kalbinin kırılmasından en çok korkardık. Bir çok hocalanın için his ettiğim halde, bütün Mühendis Mektebi hayatımda, yalnız bir bayram günü Burhan Hocamın Boğaz içindeki evine giderek onun mübarek ellerinden öpmeye cesaret edebildim dersem, O'nun bizlere ne kadar yakın bulunduğunu daha müshahas ifade etmiş olurum.

Kendine has yumuşak ve birazda gevrek sesiyle, yine kendisine has bir tabiri olan «Üğlum i...» diye söze başlar ve meselâ elektrik mühendisliğini «bu meslek ne oldurur ve nede oldurur.» diye verdiği nasihatlarla bizleri hayatta çok ilen şeyleri beklememeye ve karşılaşacağımız hayatın, kendisince malum olan, binbir cilvelerinden bedbinliğe düşmememize elinden geldiği kadar gayret ederdi.

Hayvanlardan en çok sevdiği at olduğundan adeta elektrik ölçüsünün kilovat yerine beygir olmadığına esef ederdi Bütün misallerini de ne yapar ne eder at üzerine verirdi. Meselâ türbinle atın münasebetini düşünmek kolay olmamakla beraber Hoca bir çok cahil ustaların türbin regülatörlerini gevmediklerini, ıllada el ile idare etmek merakında bulduklarını ve bu suretle fenni reglaj yeri-

ne kendi gönüllerine göre reglaj yapmayı tercih ederek türbin regülatörünü tahrik eden kayışı attıklarını ve binnetice türbinin ambalmanına sebep olduklarını söyler «bunun «tıpkı atın yularını başına atmaktan ye onun önüne geleni tekmeleyerek koşmaya başlamasından farkı yoktur,» diye izah ederdi. Elektriğin hayvanların ölümüne daha kolay sebep olduğunu söylerken, daha aşağı gerilimde ölen hayvanları söylemez «meselâ at 30 volt da ölür.» dediğini Hocayı tanıyan bir çok arkadaşlarımız bilirler.

Kendisi devrinin biricik elektrik mühendisi bulunması ve DoLmabağçe sarayına bile bir hayli hâdiseli olarak daimî ceryanla ilk defa elektrik verme işini bile bizzat yapmış olması itibarıyla, o devirdeki her elektrik kaza, arıza ve hâdiselerine, ya ehli vakuf, müdakkik veya mütehassis sıfatlarıyla vakıf olmuş bulunması, ona bitmez tükenmez hoş ve nahoş elektrik hâdiselerinin misallerini kazandırmıştı. Bunları yerleri geldikçe tatlı, tatlı anlatır ve ibret almamızı temine çalışırdı.

Teknik Üniversite Burhan Hocanın ölümü ile, memleketimizin elektrik tarihini ve insanlık idealinin emsalsiz mütevazı ve müşfik sımasını gaybetmekle telâfisi imkânsız bir üzüntü duyduğu gibi, O'nun biz talebeleri kalblerimizden birer parçanın kopararak toprağa verilmesi gibi bir boşluğu daima acı acı his edeceğiz.

Tanrıdan rahmet dilediğimiz ve O'nun ifstun insanlık vasıflarını, ruhlarımızı aydın tutucuk bir meş'ale pılı daima yad ederek ruhunu şad etmek islediğimiz, Burhan Hocamızı bir kerre daha hatırlamak ve anmak için kaleme elman şu bir kaç satır yazının, O'nun pek az da olsa anlatılmasına kifayet etmeyeceğim biliyorum. Ancak bu aczimi, Hocayı sevfınlerin tevazüanna sığınarak itiraf ederken, hepimizle beraber olan merhumun ruhu şad olması için O'na lâyük insanlar olmağa çalışmamızı teklif ediyorum.

TÜRK ELEKTRİKÇİLİĞİNİN KURUCUSU:

Ord. Prof. Burhaneddin Sezerar

İstanbul Teknik Üniversitenin «Elektrikçi Burhan hocası» rahmetli Ord. Prof. Burhaneddin Sezerar 1886 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Terekkî mektebinden aliyüül derecesinde ve Galatasaray Sultanisinden üçüncü dereceden şahadetname almıştır.

Yüksek tahsilini Fransa'da yapmıştır. Entegral ve diferansiyel hesap Mekanik ile Genel Fizik sertifikalarını kazanmakla 1911 senesinde Paris Üniversitesinden lisansiyeye unvanını almağa muvaffak olmuştur. Ayrıca, meşhur Prof. P. Janet'nin Müdürü bulundu-

ğu Yüksek Elektrik Mektebine de devam ederek 1912 senesinde Elektrik Yüksek Mühendisliği diplomasını almıştır.

Bu mektepte göstermiş olduğu başarılı çalışmalarından sonra 1912 - 1913 öğretim yılında Elektrik Makineleri Deneylelerinde Muavin olarak çalışmış ve Profesör Chaumat'ının kendisine vermiş olduğu tasdiknameye göre, bu müddet zarfında «çok kıymetli hizmetlerde» bulunmuştur.

Fransa'dan memleketimize avdetinde ilk vazife olarak Medine-i-Münevvere'ye çağırılmış ve Turbe-ı-Şerifi elektrikle donatmıştır. 1914 senesinde, İstanbul Darülfünunda Matematik ve Fizik derslerinin Muallim Muavinliğine tâyin edilmiştir Aynı sene, Mühendis Mektebi Elektrik Dersi Muallimliği de uhdesine verilmiştir.

Bu mevkiilerde, gerek bilgisiyile, gerekse kabiliyetiyle kısa bir müddette temayüz etmiş ve 1915 de Darülfünunda Muallimlik derecesine yükselmiştir.

O esnada Evkaf Nezaretinde ihdas olunan Elektrik Mühendisliğinde bulunmuş ve burada «fevkalâde sayı gayretine» ve «elektrik tesislerinin kurulmasında göstermiş olduğu faaliyet şayanı takdir bulunmasına binaen» Hey'eti Fenniye Müdüriyetindeki vazifesinden başka Üsküdar - Kısıklı tramvaylarının Başmühendisliğine terfi ettirilmiş ve Üsküdar tramvaylarını bizzat kurmuş ve işletmiştir.

1924 yılında Darülfünunun Fen Fakültesinde, Muallimlikten Elektro - teknik Müderrisliğine terfi edilmiştir Rahmetli Burhaneddin Sezerar, Fen Fakültesinde, Prof. Hüsnü Hamidin ve arkadaşlarının gayretleriyle kurulmuş olan Elektromekanik Enstitüsü'nün en kuvvetli temelini teşkil ediyordu. Bir çok talebeler, bu Enstitüye sırf Burhan Hoca'nın şahsiyeti dolayısıyla kaydoluyorlardı.

Enstitüdeki derslerinden maada Burhaneddin Sezerar Yüksek Mühendis Mektebindeki derslerini de ihmal etmiyordu ve 1932 yılında bu Mektepte de, Muallimlikten Müderrisliğe terfi ettirilmişti.

1934 senesinde Fen Fakültesindeki Elektromekanik Enstitüsü, Elektrik ve Makine Şubesi ismiyle, Yüksek Mühendis Mektebine naklolunduğu zaman. Profesörler Meclisi bu Şubenin başına tereddütsüz olarak Müderris Burhaneddin Sezerar'ı getirmiştir. Rahmetlinin bu Şube için tertipledeği öğretim programları ve kurmuş olduğu Lâboratuvarlar, bugünkü İstanbul Teknik Üniversitesinin Elektrik ve Makine Fakültelerinin esas nüvelerini teşkil etmiştir.

Memleketimizde, Elektrik mevzuları üzerinde yazılan ilk ciddi eserler Ord Prof. Burhaneddin Sezerar tarafından telif edilmiştir. Tedrisat hayatında neşrettiği eserlerin sayısı 10 u aşmaktadır. İlk zamanlarda, eski harflerle yazdığı ve Elektrik enerjisinin istihsalı, dağıtımı ve kullanışı ile ilgili 4 kitaptan başka, son senelerde ilmin ve tekniğin en yeni esaslarıyla uygun «Elektrik ölçmeleri» adlı 2 ciltlik gayet mufassal ve çok kıymetli bir eser yayınlamıştır.

Hayatının en canlı ve en feyizli senelerini tamamıyla tedrisata hasreden Rahmetli Burhaneddin Sezerar hiç bir zaman pratik sahasından uzak kalmamıştır. Evkafta İnşaat ve Tamirat Mudürüyetindeki Elektrik Mühendisliğinden başka, Saraylar Müdürlüğünün Elektrik işlerini de tedvir etmiştir. Daha elektriğin ne olduğunun bilinmediği bir zamanda birçok yerlerin elektrikleşmesi onun tarafından başarı ile yapılmıştır. Yıldız ve Dolmabahçe Saraylarının tenvirat tesisattan onun eseridir; İstanbul'u ziyareti sırasında bunları gören eski Alman İmparatoru hayranlığını ifade etmekten kendini alamamış ve rahmetliyi bir nişanla taltif etmiştir.

Ord Prof Burhaneddin Sezerar gerek Trakya'da ve gerekse Anadolu'da birçok şehir ve kasabaların elektrifikasyon projelerini de yapmış ve bunları bilfiil tatbik ettirmiştir. Bu münasebetle birçok Be^diyenin Elektrik Müşaviri olmuştur Tatbikî sahada göstermiş olduğu muvaffakiyetli faaliyetten dolayı elektrikle ilgisi olan herkese kendisini tanıtmıştır.

Gayet geniş bir pratik ve derin bir tecrübeye dayanmış olan Ord. Prof. Burhaneddin Sezerar derslerini daima realiteye istinat ettirmiştir. Anlattığı her teknik mesele için canlı bir misal vermeden geçmezdi. Bu sebepten ta'ebelerin alâkasını en çok çeken hocalardandı.

Talebeyi evlâtları gibi sayar ve severdi. Talebe de onu yalnız bir «Hoca» değil aynı zamanda bir «Baba» gibi telâkki ederdi.

Burhan Hoca, bugün herkesçe memleketimizde «Türk elektrikçiliğinin banisi» olarak tanınmaktadır Yanında çalışanlar için tükenmez bir feyiz kaynağı olmuştur. Bilgisi ile, tecrübesi ile, ıtıdaH ile kendisine daima müracaat edilen bir hakem mevkiinde bulunuyordu.

Onun gibi her bakımdan olgun bir insanın vefatı gerek Teknik Üniversite gerekse Memleket için telâfisi imkânsız bir kayıptır.

Ord. Prof. BURHANEDDİN SEZERAR'ın
ESERLERİ (Kronolojik sıra ile)
MÜTEVAZİN ELEKTRİK. I. Cilt. İstanbul 1930
Yüksek Mühendis Mektebi Matbaası. 600 s.
şekilli.
-k Nafia Vekâleti Yüksek Mühendis Mektebi
Kütüphanesi: 3.

TATBİKİ ELEKTRİKTE ELEKTRİKLİ CER
İstanbul 1936, Yüksek Mühendis, Mektebi
Matbaası. 228 s. şekil ve cetveli.
-k Nafia Vekâleti Yüksek Mühendis Mektebi
Kütüphanesi: 25.

TATBİKİ ELEKTRİKTE ELEKTRİKTE TAKAT
VE SARFIYAT MESAHASI VE TENVİR
USULLERİ. İstanbul 1936, Yüksek Mühendis
Mektebi Matbaası. 104 s. şekil ve cetveli.
* Nafia Vekâleti Yüksek Mühendis Mektebi
Kütüphanesi: 33.

TATBİKİ ELEKTRİKTE KUDRETİ ELEKTRİKİYE
İSTİHSAL VE TEVZİİ. İstanbul 1937, Yüksek
Mühendis Mektebi Matbaası, 250 s. şekil ve
cetveli, 2 planş.

* Nafia Vekâleti Yüksek Mühendis Mektebi
Kütüphanesi: 36.

TATBİKİ ELEKTRİKTE ELEKTRİĞİN SA-NAYİDE
KULLANILIŞI. İstanbul 1938, Yüksek Mühendis
Mektebi Matbaası. 197 S., 263 şekil
* Nafia Vekâleti Yüksek Mühendis Mektebi
Kütüphanesi: 41.

ELEKTRİK ÖLÇMELERİ I Cilt. İstanbul 1949,
Üçler Basımevi vn + 334 s. 238 şekil.
* İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi : 197.

ELEKTRİK ÖLÇMELERİ II. Cilt. İstanbul 1949,
Üçler Basımevi, vn + 474 s., 329 şekil.
-k -İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi : 219.

ELEKTROTEKNİK NOTLARI (Doç. Süreyya Elbi ile
müşterek) İstanbul 1951, Teknik Üniversite
Matbaası, viii + 436 s. 304 şekil.
it İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi : 240.

FEN DÜNYASININ İKİ BÜYÜK KAYBI

Ernesi LAWRENCE ve, Frédéric JOLIOT

Dr. Muammer ÇETİNCİLİK
Y. Müh - Dr.

İlim âlemi son günlerde birbiri ardısıra iki büyük Atom âlimini kaybetmiş bulunuyor. Bunlardan birisi, 27 ağustos 1958 çarşamba akşamı bir ameliyat neticesinde Birleşik Amerika'da «Pablo - Alto» hastanesinde gözlerini kapayan meşhur Amerikan fizikçisi Dr. Ernest Lawrence'dir. 29 yaşında iken ilk atom parçalama makinası olan (Cyc'otron) u icadeden Lawrence, son zamana kadar Berkeley'deki California Üniversitesinin Radyasyon Lâboratuvarı direktörü idi, ve geçen ağustos ayında Cenevre'de toplanan «Nükleer İnfilâkların İlmî Deteksiyonu Milletlerarası Kongresi» ne katılmıştı. Lawrence'in yalnız atom transmütasyonlan sahasında değil, fiziğin tıp ve biyolojiye tatbikinde de beşeriyete büyük hizmetleri dokunmuştur. Diğer âim ise, 14 Ağustos 1958 perşembe akşamı Paris'teki «Saint - Antoine» hastahanesinin «Peyrot» pavyonunda Losemi'den mustarip olauk vefat eden, fransız atom fizikçisi Dr. Frededic Joliot'dur. Radyumu keşfeden meşhur fizikçilerden Pierre ve Marie Curie'nin damadı olan

Joliot, Nükleer Fizik sahasındaki çalışmalarıyla ve «Sun'î Radyo - aktivite» nin keşfi ile şöhret kazanmıştı. Son ana kadar «Collège de France» da ve «Sorbonne» da profesörlük ediyordu Bu her iki âlim de Nobel mükâfatını kazanmışlar ve Atom bombasının keşfinde büyük rol oynamışlardır.

E mest Orlando LAWRENCE; 8 Ağustos 1901 de, Birleşik Amerika'nın «South Dakota» eyaletinin (Canton) şehrinde dünyaya gelmiştir 1840 ta Amerika'ya hicret eden Norveçli bir aileye mensup olan Lawrence'in anesi Gunda Regina ve babası da maarif müfettişi Cari Gustavus'dur. 1918 -19 ders yılında Minnesota eyaletinin (Northfield) şehrindeki «St. Olaf's» kollejinde okuduktan sonra gene «South Dakota» ya dönmüş ve 1922 de buradaki Eyalet Üniversitesini bitirmiştir. Bundan sonra Minnesota Üniversitesinden (M A.) derecesini alan Lawrence, bir yıl kadar, 1923 - 24 ders yılında, Chicago Üniversitesinde okudu ve daha sonra da doktora nam-